

STUDIAREA AUTORILOR STRĂINI ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR ROMÂNESC

THE STUDING OF THE FOREIGN WRITERS IN THE ROMANIAN HIGHER EDUCATION

Oana MOLDOVEAN
Comisia de Cultură și Educație
Parlamentul European
Bruxelles, Belgia
e-mail omoldovean@gmail.com

Abstract

The unquestionable contribution of the foreign authors to the development of particular academic fields has been further promoted in the Romanian higher education institutions, to the detriment of the national authors. The latter are barely mentioned in most of the courses, entailing therefore the erroneous idea of an insignificant contribution on their part to the respective field. Consequently, many students' academic evolution is constrained by an alleged underperformance ascribed to the indigenous scholars.

Key words: *foreign writers, Romanian writers, culte, universities, generations of students*

Cuvinte cheie: *autori străini, autori români, cult, universități, generații de studenți*

Introducere

Universitățile din România acordă un spațiu extins studiului scrierilor autorilor străini, în detrimentul celor români. Nu poate fi negată valoarea școlilor de gândire care au contribuit la dezvoltarea unor domenii întregi, cum este și cazul științelor politice, și mai precis al filosofiei politice. Cu toate acestea, ignorarea contribuției autorilor români în domeniu poate induce studenților falsa idee a unei contribuții prea puțin semnificative a autorilor români, ceea ce marchează, fără îndoială, întregul parcurs academic al multor generații.

Experiența în cadrul instituțiilor de învățământ superior în România

Incontestabil, în cadrul facultăților de științe politice trebuie acordată o atenție aparte operelor lui Platon și Aristotel, având în vedere piatra de temelie pe care au pus-o aceștia la ceea ce urma să devină această disciplină. Un exemplu în acest sens îl constituie Facultatea de Științe Politice a Universității din București, unde s-a dezvoltat un cult pentru autorii străini, de la scriitorii antici la cei contemporani.

De la definirea societății juste din *Republica* lui Platon, cu structurarea în trei categorii (soldați, producători și conducători), la formele de guvernare și societatea bună, până la rolul filosofului în societate, valoarea acestei lucrări constă în conexiunea cauzelor politice și a efectelor în viața reală [1].

În *Politica*, Aristotel compară și clasifică cetățile pe baza trăsăturilor comune, lansând totodată un concept des utilizat în România zilelor noastre - *zoon politikon* (animal social). Fericirea presupune o existență fără constrângeri materiale, condiție pe care individul o poate

atinge în comunitatea politică. Rolul cetății este acela de a realiza fericirea comună a cetățenilor, iar ceea ce face ca un regim politic să fie bun nu este conformarea sa la o normă ideală, ci adaptarea la realitate [2].

Parcurgând secolele, ajungem la alte lucrări fundamentale pentru disciplina științelor politice. Machiavelli, Hobbes sau Locke pot fi considerați exponenții unui mod riguros și analitic de raportare la fenomenul politic.

Principele, cea mai cunoscută lucrare a lui Niccolò Machiavelli, poate fi asemuită unui tratat despre guvernare, prin suma de sfaturi despre obținerea și păstrarea puterii, clasificarea statelor – republică și principat – tipurile de principate, dar și analiza problemelor militare cu care se confruntă statele [3]. Thomas Hobbes a oferit în opera sa principală – *Leviathanul* – o definiție a naturii umane ca formă de cooperare auto-interesată – contractul social prin care oamenii transferă statului puterea și competența, dat fiind că în starea de natură domnește „războiul fiecăruia cu toți ceilalți” (homo homini lupus). Legitimitatea statului constă și în datoria sa de a garanta securitatea [4].

John Locke apără libertatea, combătând absolutismul și tirania în *Al doilea tratat despre guvernare*. Puterii legislative trebuie să se supună puterea executivă și cea federativă, care are menirea să apere comunitatea împotriva primejdiilor din afară. În cazul în care monarhul își depășește mandatul, poporul trebuie să intervină și să-și exercite singur suveranitatea. Cei care încalcă legea, se pun în starea de război cu poporul, revoluția devenind un rău necesar, ca armă de apărare [5].

Ajungând la John Rawls, Ronald Dworkin sau George Schöpflin, accentul cade asupra perioadei contemporane, de la filosofia dreptății la concepte de națiune și naționalism.

O teorie a dreptății, a lui John Rawls, apărută pentru prima oară în anul 1971, expune condiția „dreptății ca echitate”, Rawls propunându-și să găsească principiile de bază ale unei organizări politice corecte. Filosoful american face apel la ceea ce ar alege indivizii raționali, puși în situația de a face abstracție de particularitățile lor, irelevante din punct de vedere moral. Inovația lui Rawls se regăsește în vâlul ignoranței, experiment care presupune că oamenii sunt lipsiți de orice cunoștință privind înzestrările, valorile morale sau preferințele lor concrete. Aflați în această situație, oamenii vor alege două principii ale dreptății: fiecare individ va avea cea mai mare libertate posibilă, compatibilă cu un drept egal al celorlalți, în timp ce inegalitățile sociale și economice sunt justificate dacă există o egalitate a oportunităților, și sunt spre cel mai mare beneficiu al celor mai puțin avantajati membri ai societății – principiul dreptății [6].

După această succintă trecere în revistă a unor lucrări de referință pentru domeniul Științelor politice, apare întrebarea firească referitoare la contribuția autorilor români la dezvoltarea domeniului. Din păcate, programa se limitează la unele referiri sporadice la existența scrierilor politice ale lui Eminescu, la *Țara măgarilor* a lui Ștefan Zeletin, la Virgil Madgearu sau Constantin Dobrogeanu-Gherea (*Neoiobăgia*, 1910) etc.

Într-o situație mai bună s-au aflat doar autorii contemporani, profesori ai Facultății de Științe Politice: Daniel Barbu (*Republica absentă, Fiecare român, Bizanț contra Bizanț*), Cristian Preda (*Tranziție, liberalism și națiune, România politică în 2001, Occidentul nostru*), Ioan Stanomir (*Reacțiune și conservatorism*) etc. Este de subliniat traseul profesorului Dan Pavel, de la teoretician (*Leviathanul bizantin, Cine, ce și de ce? Interviuuri despre politică și alte tabuuri*) la practician, prin statutul de sfătuitor de taină al unuia din cei mai contestați lideri de partid din România - Gigi Becali.

Un fenomen care ar putea constitui un posibil răspuns la slaba reprezentare a autorilor români în programa universitară – în comparație cu prezența masivă a autorilor străini – ar putea

fi plecarea profesorilor/autorilor români la studii în străinătate, studii urmate de cariere universitare la școli de prestigiu de peste hotare. Un exemplu în acest sens îl constituie Mihaela Czobor.

Peste acest fenomen al migrației profesorilor se suprapune un altul, la fel de dăunător pentru sistemul educațional românesc - plecarea generațiilor întregi de absolvenți, care ulterior își construiesc cariere de succes în cadrul unor instituții de învățământ unde sunt recompensați la justa valoare a muncii pe care o depun (universități din Statele Unite ale Americii, din Canada, din Spania, Marea Britanie, Franța etc.).

Autori Străini – Autori Români

Nu putem nega valoarea incontestabilă a studierii lucrărilor autorilor străini, cu deosebire în domeniile dezvoltare de școlile de gândire din anumite țări, cum este cazul filosofiei politice.

Însă, dezavantajul accentului slab pus pe lucrările autorilor români din domeniu este acela că studenții ajung să nu cunoască acea contribuție pe care școala de gândire românească a adus-o anumitor domenii. Există întotdeauna și opțiunea studiului individual, dar în condițiile supra-încărcării programei universitare, rămâne prea puțin spațiu pentru lecturi suplimentare.

Preferința pentru autorii străini în învățământul superior românesc se explică, oare, prin faptul că imaginea de sine a românilor nu valorizează îndeajuns producția intelectuală românească? Oare nu avem autori de specialitate români care să fi contribuit semnificativ – dacă nu la dezvoltarea unui domeniu, măcar la adaptarea conceptelor la specificul românesc? Este justificat cultul pentru autorii străini? Există, fără îndoială, domenii dezvoltate cu precădere de anumite școli naționale de gândire, cum este domeniul filosofiei politice. În aceste condiții, de ce nu se poate încheia o școală românească de gândire care să se impună la nivel mondial, eventual ca o marcă a învățământului universitar românesc?

Concluzii

Accentul foarte puternic pus, în universitățile românești, pe opera autorilor străini – din perioade diferite – induce studenților ideea contribuției mai puțin semnificative a autorilor români la dezvoltarea diverselor domenii academice. Fără îndoială, această idee are un fundament fals, dacă analizăm munca intelectualilor români din diverse perioade, concretizată în scrierile lor și recunoscută la nivel mondial în marile universități americane sau europene.

Rămâne, totuși, întrebarea: **Sunt autorii români mai degrabă practicieni decât teoreticieni?**

Bibliografie

1. *Republica*, Platon, ed. Antet, București, 2005
2. *Politica*, Aristotel, ed. IRI, București, 2001
3. *Principiile*, Niccolo Machiavelli, ed. Mondero, București, 2005
4. *Leviathanul*, Thomas Hobbes, ed. Polirom, Iași, 2001
5. *Al doilea tratat despre cârmuire*, John Locke, ed. Nemira, București, 1999
6. *A Theory of Justice*, John Rawls, ed. Harvard University Press, Massachusetts, 1971